

Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő

KAV 2023/2024

Versenykiírás

A verseny célja a diákok anyanyelvi és irodalmi műveltségének gyarapítása; a vetélkedő elvárásrendszerében alapvető követelmény a három korosztálynak megfelelő anyanyelvi műveltség, kreativitás, beszédkészség és a két nagyobb korosztály esetében a magyar irodalomban, történelemben való tájékozottság. A nyelvi kérdések, feladatok kötődhetnek a verseny helyszínéhez, illetve valamely időszerű irodalmi, történelmi évfordulóhoz, de ez a tematika nem igényel kötelező bibliográfia alapján történő, külön felkészülést, hanem az anyanyelvi műveltséget mérő játékok, feladatok helyes megoldásából kerekedik ki, és a verseny kerete, zene, vetítés, képek, játékvezetői magyarázat teremti meg a sajátos hangulatát.

A rendezvény helyszíne 2024-ben: Négyfalu, Zajzoni Rab István Elméleti Líceum.

A versenyt a Magyar Nyelv Napjai keretében az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége (AESZ), a Napsugár gyermeklap, a Brassó Megyei Tanfelügyelőség, a rendezvény helyszínét biztosító négyfalusi Zajzoni Rab István Elméleti Líceum szervezi, a szaktanfelügyelők és/vagy a módszertani körfelelősök, valamint az erre vállalkozó magyartanárok és tanítók segítségével.

A vetélkedőt három kategóriában szervezzük: kisiskolások, általános iskolások és középiskolások számára.

A **Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Verseny** V–VIII. és IX–XII. osztályosok kategóriája szerepel az Oktatási Minisztérium 2024. éves versenynaptárában a nem támogatott versenyek sorában.

Az AESZ saját hatáskörében meghirdeti a IV. osztályosok versenyét is.

A verseny lebonyolítása:

A megmérettetés elsődleges színtere az a tanintézmény, amelyben a versenyzők tanulmányaikat végzik. Itt rendezik meg az iskolai fordulót. A továbbjutó csapatok számára indokolt esetben a megyei tanfelügyelőségek megszervezik a megyei selejtezőt.

A IV. osztályosok a Napsugár gyermeklap hét lapszámában (2023. szeptember–2024. március) közzölt anyanyelvi feladatok megoldásával gyűjthetik össze az országos döntőn való részvételhez szükséges pontszámot. Azokban a megyékben (Bihar, Hargita, Kolozs, Kovászna, Maros, Szatmár, Szilágy), ahol szerveznek anyanyelvi csapatversenyt, e verseny eredményét és a Napsugár-játék pontszámát összesítve dől el, hogy kik a továbbjutók.

Az általános iskolás és középiskolás csapatoknak adott határidőig, megadott témára egy pályamunkát kell elkészíteniük. Ezek értékelése alapján dönt az iskolai szakasz, vagy a megyei szakasz zsűrije a csapatok továbbjutásáról.

Az iskolai, megyei válogatást 2024. március 1. és 2024. április 10. között kell megszervezni.

Az országos vetélkedőn a IV–XII. osztályosok kategóriánként egy-egy csapattal vehetnek részt Arad, Bákó, Beszterce-Naszód, Bihar, Brassó, Fehér, Hargita, Hunyad, Kolozs, Kovászna, Máramaros, Maros, Szatmár, Szeben, Szilágy, Temes megyéből, valamint Bukarestből. A csapatok összetétele: az országos döntőre küldött csapat 3 tagból áll.

Az egyes megyékben fennmaradt helyek az érdeklődés függvényében visszaoszthatók.

Az országos döntőre továbbjutók adatait (név, személyi szám – CNP –, osztály, iskola, helység, megye, felkészítő tanár neve, pontszám), a kísérőtanár adatait a megyei szervezők 2024. április 15-ig az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége (AESZ) irodájába (cím: aesziroda@gmail.com) küldik el.

A IV. osztályosok megyei versenyének időpontjáról a szaktanfelügyelőknek 2024. március 20-áig kell tájékoztatniuk a Napsugár szerkesztőségét (naps.ziv@napsugar.ro). Ugyanerre a címre kérjük elküldeni az országos döntőre továbbjutók adatait (név, személyi szám – CNP –, osztály, iskola, helység, megye), valamint a felkészítő-kísérő tanító adatait is.

Az országos vetélkedőre továbbjutók névsorát 2024. április 22-én tesszük közzé.

Az országos döntő helyszíne: Négyfalu. Időpontja: 2024. május 10–12.

Tematika:

A IV. osztályosok versenyének témája:

Tűz, te gyönyörű, jegeken győztes-örömű (Nagy László) Játsszunk a tűzzel, tűz szavunkkal!

Ez a téma csupán a feladatok keretét képezi, hangulatát adja majd meg, a csapatoknak a szokásos anyanyelvi játékokat kell gyakorolniuk, hogy korukhoz mértén legyen gazdag a szókincsük, ismerjenek sok közmondást, szólást, rokon értelmű szót, kifejezést, írjanak minél helyesebben, olvassanak folyékonyan és kifejezően, szeressenek és tudjanak alkotó módon gondolkodni, véleményüket megfogalmazni, csapatban játszani.

A verseny forгатókönyve 5 írásbeli nyelvi játékot, 1 olvasási, 1 szövegalkotási próbát, valamint egy otthon előkészített és a versenyen bemutatott jelenetet tartalmaz majd. Ez utóbbi egy népművészeti tárgy, népviselet vagy népszokás bemutatása szóval, énekkel, mozgással.

Ajánlott könyvészet a IV. osztály számára:

- A Napsugár gyermeklap Szólj, szám! rovata 2008-tól 2024-ig
- Szép „szerével”. A Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő 2001 és 2010 között lezajlott tíz országos döntőjének feladatsora, Napsugár Kiadó, Kolozsvár, 2016
- Szólj, szám! A Napsugár gyermeklap anyanyelvi feladatai 1998 októberétől 2007 decemberéig, Napsugár Kiadó, Kolozsvár, 2014

Az általános iskolások (V–VIII.) versenyének témája: Eszem-iszom, dínom-dánom a szólásainkban

O. Nagy Gábor: Mi fán terem? c. könyv alapján a diákoknak evés-ivással kapcsolatos szólásokat, illetve ezek történetét, eredetét kell ismerniük. Ezekhez kapcsolódnak majd a nyelvi játékok: szóegyenletek, esetleg képrejtvények, anagramma, zanza stb. A könnyebb felkészülés érdekében megadjuk a szólásokat:

1. Felkopik az álla.

2. Ha nem csordul, cseppen.

3. Forr az epéje.	11. Megette a kenyere javát.
4. Sovány, mint a hét szűk esztendő.	12. Hosszú lére ereszt.
5. Egy füst alatt.	13. Megissza a levét.
6. Várja, hogy a sült galamb a szájába repüljön.	14. Hátra van még a fekete leves.
7. Minden hájjal megkent.	15. Kövér, mint Márton lúdja.
8. Hencidától Boncidáig folyt a sárga lé.	16. Nincsen sütnivalója.
9. Főzik a kapcáját.	17. Szájába rág valamit.
10. A kecske is jóllakjék, a káposzta is megmaradjon.	18. Kopog a szeme az éhségtől.
	19. Kotty belé, szilvalé.
	20. Nem fenéig tejfel.

Bemutató:

A csapatok a versenyre egy 3-5 perces kisfilmet, PPT bemutatót készítenek egy hagyományos étel elkészítéséről. Mutassák be a települést, a „szakácsot”, az étel receptjét, elkészítési módját, és a végterméket. A csapat is jelenjen meg a filmen, a képeken.

A versenyzőknek a témában való jártasságuk mellett bizonyítaniuk kell nyelvi kreativitásukat, írásbeli és szóbeli kifejezőkészségüket, korosztályuknak megfelelő anyanyelvi műveltségüket.

Könyvészet:

O. Nagy Gábor: Mi fán terem? Magyar szólásmondások eredete. Gondolat Kiadó, Budapest, 1988. (a könyv több kiadást megért, bármelyik használható).

Nyelvi játékokkal kapcsolatos ajánlott könyvészet:

Forgács Róbert 2010. Anya-nyelv-csavar. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Forgács Róbert 2012. Anya-nyelv-ész. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Szöcsné Antal Irén 2016. Anya-nyelv-búvár. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

A középiskolások (IX–XII. osztály) versenyének témája: Eszem-iszom, dínom-dánom a néphagyományban és az irodalomban

„Az irodalomnak éppolyan ősi témája a gasztronómia, mint a szerelem. ... A magyar irodalom legjobbjai is mindent el tudnak mesélni egy tál étel történetén keresztül szegénységről és gazdagságról, örömről és boldogtalanságról.” (Nyáry Krisztián)

Az anyanyelvi vetélkedőn irodalmi művekben megjelenő ételekkel, ételnevekkel kapcsolatos játékos, a nyelvi kreativitásra összpontosító feladatok lesznek. Kiemelt írók, költők: Petőfi, Jókai, Mikszáth, Krúdy, Kosztolyányi, Karinthy (l. Nyáry Krisztián könyvének vonatkozó fejezetei).

A versenyzőknek a témában való jártasságuk mellett bizonyítaniuk kell nyelvi kreativitásukat, írásbeli és szóbeli kifejezőkészségüket, korosztályuknak megfelelő anyanyelvi műveltségüket.

Pályamunka: A néphagyományban is központi szerepet tölt be a táplálkozás, rengeteg szabályozás van arra vonatkozóan, hogy mit mikor hogyan ehetünk, esetleg nem ehetünk. A csapatoknak az

lesz a feladatuk, hogy készítsenek egy kisfilmet egy szabadon választott étkezéssel kapcsolatos népszokásról. A kisfilm maximum 3–5 perces lehet, más megszorítás nincs.

Bibliográfia:

Nyáry Krisztián 2023. *Így ettek ők. Magyar írók és ételeik*. Corvina Kiadó, Budapest.

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-neprajzi-lexikon-71DCC/tty-73D7D/taplalkozas-73E01/>

Nyelvi játékokkal kapcsolatos ajánlott könyvészet:

Forgács Róbert 2010. *Anyanyelv-csavar*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Forgács Róbert 2012. *Anyanyelv-ész*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Szócsné Antal Irén 2016. *Anyanyelv-búvár*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.